

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А
М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я
В З А К Л А Д А Х О С В І Т И**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 8 (51)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2014

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 8 (51). — Рівне: РДГУ, 2014. — 181 с.

Збірник наукових праць містить статті Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної дидактики в контексті вимог інформаційного суспільства», проведеної в Рівненському державному гуманітарному університеті 17-18 жовтня 2013 р., з загальноосвітніх проблем навчання, компетентнісного підходу, розвитку творчого потенціалу особистості, використання сучасних інформаційних засобів на уроках в загальноосвітніх навчальних закладах.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 28.02.2014 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 10.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2014

Звідси – екологічна освіта та виховання у сучасних умовах є новим сенсом, філософією і метою сучасного освітнього процесу як єдино можливого засобу збереження людини як біологічного виду та продовження і розвитку людської цивілізації в цілому.

Висновки. Проблема формування екологічної вихованості учнів основної школи у процесі дослідницької роботи з екології в загальноосвітньому навчальному закладі є і залишається на сьогодні складною, багаторівневою й багатоаспектною психолого-педагогічною проблемою, розв'язання якої може використовувати та запроваджувати різноманітні напрями й підходи, кожний з яких працюючи на розв'язання цієї важливої проблеми буде мати різний зміст й відповідно результат. Тому проведенне дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми.

Проблемою залишається створення цілісної й логічно вибудованої системи дослідницької роботи з екології від учнів початкових класів до старшокласників в умовах загальноосвітнього навчального закладу, а також запровадження інноваційних форм і методик екологічної роботи з школярами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання /Іван Дмитрович Бех. – К.ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Бойчук Ю.Д. До питання екологічної освіти і виховання в загальноосвітніх, середніх спеціальних та вищих навчальних закладах / Ю.Д.Бойчук, О.З.Злобін // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – К.: ІЗМН, 1998. – Вип..14. – 232 с.
3. Выготский Л.С. Мышление и речь. Избранные психологические исследования./ Л.С. Выготский. – М.: Изд-во Московского ун-та, 1956. – 567 с.
4. Зверев И.Д. Экология в школьном обучении: новый аспект образования / И.Д. Зверев. – М.: Знание, 1980. – 96 с.
5. Пустовіт Г.П. Позашкільна освіта та виховання: теоретико-дидактичний аспект: монографія. Книга 1. / Григорій Петрович Пустовіт. – Миколаїв: Вид-во МДУ ім. В.О.Сухомлинського, 2010. – 379 с.
6. Разумовский В.Г. Проблема развития творческих способностей учащихся в процессе обучения физике: автореф. дисс. ... докт. пед. наук: 01.03.02 / Разумовский Василий Григорьевич. – М., 1972. – 62 с.
7. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии /Сергей Леонидович Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1976. – 416 с.
8. Рудишин С.Д. Біологічна підготовка майбутніх екологів: теорія і практика: монографія / С.Д. Рудишин. – Вінниця: «Темпус», 2009. – 394 с.

И.М. ТРОХИМЧУК. СИСТЕМА ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩИХСЯ ОСНОВНОЙ ШКОЛЫ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме. В статье определены основные психолого-педагогические механизмы и теоретические подходы к системе экологического образования и воспитания учащихся основной школы, выделены содержательные аспекты педагогического руководства процессом в учебно-воспитательном процессе общеобразовательного учебного заведения.

Ключевые слова: экологическое образование и воспитание, теоретические подходы, учащиеся основной школы, общеобразовательное учебное заведение.

I.M. TRONIMCHUK. THE SYSTEM OF ENVIRONMENTAL EDUCATION OF SECONDARY SCHOOL PUPILS IN THE CURRENT CONDITIONS

The summary. The basic psychological and pedagogical mechanisms and theoretical approaches to environmental education system of secondary school pupils are defined and characterized in the article, contents aspects of educational leadership of this process in the educational process of secondary educational establishment are accentuated.

Key words: environmental education and awareness, theoretical approaches, secondary school pupils, secondary educational establishment.

Одержано редакцією 04.12.2013 р.

УДК: 373. 5: 017. 4: 061. 2

Т.С. ЦІПАН

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Резюме. У статті розкриваються шляхи формування ціннісних ставлень підлітків-членів дитячо-юнацьких об'єднань до держави у контексті їх громадянського виховання. Розкрито сутність розробленої орієнтовної програми громадянського виховання „Зростаємо громадянами”, зміст якої спрямований на: поглиблення знань підлітків про державу і суспільство, український народ, права і обов'язки громадян у суспільстві; способи життєдіяльності і взаємодії підлітків у суспільстві; формування загальнолюдських якостей і почуттів, громадянських ставлень; набуття практичних навичок громадянської поведінки у суспільстві, шляхом залучення підлітків до суспільно корисної діяльності, спрямованої на поліпшення умов становлення їх як громадян держави.

Ключові слова: цінність, ціннісне ставлення до держави, громадянське виховання, напрями виховання, сюжетно-рольова гра.

Постановка проблеми. Проблема становлення підростаючого покоління гідними громадянами із сформованими ціннісними ставленнями до держави є актуальною і важливою. Особливо це має велике значення для нашого суспільства в період переорієнтації цінностей, які суттєво впливають на процес формування життєвого досвіду у дітей і підлітків. Цінності є невід’ємною частиною сучасної культури і явно чи дискретно впливають на життя кожної людини й суспільства в цілому незалежно від того, яку світоглядну позицію відстоюють їхні носії – світську чи релігійну. Від того, які цінності будуть сформовані в учнівській молоді сьогодні, наскільки діти і підлітки будуть готові до нового типу соціальних відносин з державою, залежить шлях розвитку нашого суспільства у майбутньому.

Аналіз літературних джерел. Вітчизняними та зарубіжним вченими Н. Асташовою, О. Баришевою, М. Боришевським, С. Виготським, Б. Закаблуківським, В. Кабушем, М. Казакіною, І. Тараненко поняття “цінність” розглядається як багатоаспектне явище, що визначається соціальними обставинами, які мають чітко запрограмований культурний смисл, що полягає у позитивній чи негативній оцінці світу у широкому розумінні цього слова.

Наприклад, Н. Асташова цінності вважає компонентом морального виховання, важливими складниками внутрішньої культури людини, що, виражаючись у особистісних установках, властивостях і якостях, визначають її ставлення до суспільства, природи, інших людей, самого себе [1, 8-13].

На думку В. Кабуша “цінність – це уявлення про те, що є святом для людини, групи, колективу, суспільства в цілому, їх переконання, які виражені в поведінці” [7, 22]. І продовжує “Загальнолюдські цінності випливають із нашої людської природи. Вони слугують еталоном, ідеалом для всіх людей. Існують цінності *вітальні*: життя, здоров’я, безпека, благополуччя, фізичний стан людини, сила, природне середовище, практичність, комфорт тощо; *соціальні (суспільні)*: соціальне середовище, статус, працелюбство, професія, сім’я, патріотизм, терпимість, підприємливість, здатність ризикувати, рівність (соціальна і статева), здатність до досягнень і перемог, особиста незалежність, активна участь у житті суспільства, орієнтація на минуле чи майбутнє, локальна (місцева) чи надлокальна орієнтація (державна, міжнародна); *політичні*: свобода слова, громадянські свободи, державність, законність, порядок, конституція, громадянський мир; *моральні*: добро, благо, любов, дружба, обов’язок, честь, безкорисливість, порядність, вірність, взаємодопомога, справедливість, повага до старших і любов до дітей; *релігійні*: Бог, віра, спасіння, блаженство, ритуал, Святе Письмо, церква; *естетичні*: краса ідеал, стиль, еkleктика, культурна самобутність або копіювання престижної запозиченої моди” [7, 44-46].

Призначення цінностей – формування цілісної особистості як вищої цінності, особистості, яка здатна самостійно і творчо мислити, має почуття власної гідності, розуміє своє призначення у контексті життєдіяльності держави.

Дитячі громадські організації та об’єднання мають багато можливостей для формування ціннісного ставлення їх членів до держави і суспільства.

Враховуючи теоретичні й практичні напрацювання вітчизняних та зарубіжних вчених, пріоритетним у формуванні ціннісного ставлення членів дитячо-юнацьких об’єднань до держави ми визначаємо аксіологічний (Н. Асташова [1], О. Баришева [2] підхід, у процесі якого формуються цінності освітньо-пізнавальної, художньо-естетичної, екологічної, спортивно-оздоровчої, організаторської, трудової діяльності, до якої залучені члени дитячо-юнацьких об’єднань; цінності вільної особистості, яка знаходиться у безперервному діалозі сама з собою, іншими особистісними предметами культури; цінності процесів загальнокультурного й соціально-культурного виховання, освіти, самоосвіти й самовиховання особистості у дитячо-юнацьких об’єднаннях у різноманітних умовах життєдіяльності культурних потреб; цінності культури спілкування, поведінки, взаємостосунків членів дитячих об’єднань, а також цінності дитячої і підліткової субкультури; цінності соціального середовища.

Метою статті є висвітлення умов формування ціннісного ставлення підлітків до держави в умовах дитячо-юнацьких об’єднань.

Вклад основного матеріалу. Під час формування ціннісних ставлень важливим є урахування умов оточуючого середовища, яке виступає виховним простором. На значення середовища у вихованні вказував Л. Виготський [4, 88], оскільки вважає соціальне середовище єдиним виховним чинником, яке здатне максимально впливати на розвиток особистості, якщо враховувати вікові особливості дитини. Середовище включає у себе як організацію самого простору, так і різні види діяльності, що здійснюються підлітками і керівниками дитячо-юнацьких об’єднань.

У процесі дослідно-експериментальної роботи ми опиралися на визначення поняття „виховний простір”, зазначене в Основних орієнтирах виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України: „виховний простір – це не тільки середовище, а й духовний простір учня й педагога, це простір культури, що впливає на розвиток особистості. У ньому має бути представлений весь спектр цінностей культури і культурних форм життя. Це простір соціальних, культурних, життєвих виборів особистості, котра самореалізується у різних виховних середовищах (академічне середовище, клубне, середовище творчих майстерень тощо)” [8].

У нашому розумінні виховуючим середовищем виступають дитячо-юнацькі об’єднання, у яких підлітки набувають знань державознавчої спрямованості; у них формуються емоційно-позитивні ставлення до держави і суспільства, що проявляються у почуттях гордості і любові до рідної землі, українського народу, а також досвід суспільної поведінки на основі їх залучення до суспільно корисної діяльності.

Ми визначили такі завдання виховуючого середовища, що забезпечують процес оптимізації громадянського виховання підлітків і їх ціннісного ставлення до держави:

- формувати у підлітків інтерес й потребу бути громадянином і патріотом своєї країни;
- залучати підлітків до діяльності, що має суспільне значення і громадянську спрямованість;
- виховувати позитивне ставлення до загальнолюдських цінностей, норм колективного співжиття, законів держави;
- розвивати громадянську і соціальну відповідальність за самого себе, оточуючих людей, суспільство, Батьківщину;
- розвивати міжособистісне спілкування, що має громадянське і державотворче спрямування;
- налагодити сприятливий психологічний клімат у колективі дитячо-юнацького об'єднання.

Змістовою основою формування ціннісного ставлення членів дитячо-юнацьких об'єднань до держави і суспільства стала розроблена нами орієнтовна програма громадянського виховання „Зростаємо громадянами”, зміст якої у контексті нашого дослідження спрямований на: поглиблення знань підлітків про державу і суспільство, український народ, права і обов'язки громадян у суспільстві; способи життєдіяльності і взаємодії підлітків у суспільстві; формування загальнолюдських якостей і почуттів, громадянських ставлень; набуття практичних навичок громадянської поведінки у суспільстві, шляхом залучення підлітків до суспільно корисної діяльності, спрямованої на поліпшення умов становлення їх як громадян держави.

При цьому зміст виховної роботи реалізувався у взаємопов'язаних *напрямах виховання*: організаційно-діяльнісному, освітньо-пізнавальному, трудовому, економічному, художньо-естетичному, соціально-практичному.

Вітчизняними і зарубіжними вченими (І.Бех, М. Бабкіна, П.Вербицька, Т. Дем'янюк, Ю.Завалевський, Б. Закаблуковський та ін.) розроблена низка форм роботи, спрямованих на громадянське виховання підлітків і формування у них ціннісного ставлення до держави і суспільства: бесіди, лекції, інтелектуальні конкурси, вікторини, екскурсії, виставки, аукціони, вікторини, сюжетно-рольові, ділові ігри, проектна діяльність тощо.

Особливого значення ми надавали сюжетно-рольовим іграм, оскільки вони підвищують інтерес учасників гри до проблем, які моделюються або проєктуються; сприяють зростанню пізнавальної активності учасників гри, що дозволяє отримувати і засвоювати більшу кількість інформації, яка ґрунтується на прикладах конкретної життєдіяльності суспільства й моделюється у грі; сприяють покращенню взаємостосунків між учасниками гри і їх педагогами; дозволяють вихованцям самим узяти участь у вирішенні складних суспільних проблем.

Сюжетно-рольові ігри ми розглядаємо, як засіб підготовки до прояву громадянської вихованості і ціннісного ставлення підлітків до держави, як особливий вид діяльності, компонент формування ціннісного ставлення до держави, оскільки вони дозволяють учасникам гри не тільки самим брати участь у вирішенні складних суспільних проблем, а й формують ставлення підлітків до оточуючої дійсності, сприяють набуттю учасниками гри навичок прийняття відповідальних рішень у складних життєвих ситуаціях і покращенню взаємостосунків між учасниками гри.

Як приклад, наводимо сюжетно-рольову гру “Правова держава”, мета якої полягає у вихованні почуття поваги до законів держави, умінні поважати і дотримуватись норм співіснування, вчити вести діалог, в основі якого – взаємоповага, готовність вислухати співрозмовника і визначити його право мати свою точку зору.

Учасники стають у два кола. Керівник пояснює основні ігрові ролі, які будуть по черзі виконувати учасники.

Перша групова роль (її одночасно програють учасники, які знаходяться у внутрішньому колі) – активні прихильники правової держави. Їх завдання – переконати партнера в тому, що лише у правовій державі людина може бути по-справжньому вільною, вона може нормально трудитися і виконувати свої громадянські обов'язки, знаючи, що її права і свободи захищені силою державної влади і законом. Але, щоб переконати в цьому свого партнера, потрібні не лише слова, але й серйозні факти, аргументи, в т.ч. із сучасного життя.

Друга групова роль (її одночасно програють учасники, які знаходяться у зовнішньому колі) – прихильники одноосібної влади. Їх завдання, відповідаючи на всі доведення і аргументи прихильників правової держави, – відстояти свою точку зору, доводячи, що лише в державі, де є “сильна рука”, люди добре працюють, а не вимагають для себе більше прав.

Час на один діалог із своїм партнером – три хвилини. Потім за сигналом керівника гри всі учасники, які знаходяться у внутрішньому колі, роблять один-два кроки вправо і опиняються перед новим партнером. Знову відводиться три хвилини, для чергового діалогу і т.д.

Учасникам слід нагадати, що під час діалогу потрібно поважати точку зору партнера, уважно вислуховувати його аргументи, але в той же час і самому треба висловлюватися. Для цього, тактовно зупинивши партнера, учасник доводить свою точку зору.

Цінність сюжетно-рольових ігор у формуванні ціннісного ставлення підлітків до держави полягає в тому, що, приймаючи на себе ту чи іншу соціальну роль, кожен учасник гри неодноразово опиняється у ситуації, коли слід проявити не тільки уміння розпізнавати назрілі проблеми у контексті конкретних ситуацій, але й відповідно діяти, приймати конкретні рішення. Як зазначає І.Тараненко, „Коли приходиться усвідомлення, що країна – для нас і ми – для країни, народжується величне почуття співпричетності з людьми, суспільством, в якому народився і живеш, з'являється прагнення прийняти участь у побудові світу і себе у ньому загалом, –

відчуття цілісності. Батьківщину розуміють як місце, в якому зберігається цілісність душевного буття людини, звідки починаються і куди ведуть її життєві стежки” [9].

І хоча ситуації, які підлітки програють, уявні, почуття, які вони переживають, реальні. Ця особливість гри несе у собі великі виховні можливості, оскільки, управляючи змістом гри, включаючи в сюжет ті, чи інші ролі, керівник гри тим самим розвиває певні позитивні риси у гравців. Якщо для однієї людини в моральному і суб'єктивно-душевному плані важливішою є причетність до народу, можемо говорити про певний рівень її громадянськості.

Отже, повнота і міцність знань, які підлітки отримують у процесі ігрової діяльності, сформованість почуттів є показником ефективності застосування методу гри у процесі громадянського виховання підлітків у дитячо-юнацьких об'єднаннях і формування їх ціннісного ставлення до держави.

Висновок. Формування ціннісного ставлення до держави ефективно здійснюється у процесі громадянського виховання підлітків в умовах дитячо-юнацьких об'єднань і у процесі їх залучення до активної діяльності. Для цього використовуються активні форми роботи, однією з яких є сюжетно-рольові ігри. Підлітки дитячо-юнацьких об'єднань, виконуючи різні соціальні ролі, включаються у змодельовану громадянську діяльність, набувають відповідних знань, досвіду публічного виступу, зрілості суспільної свідомості, вправління у прийнятті рішень. У них виробляється адекватне ставлення до проблем держави, активна життєва позиція.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асташова Н.А. Концептуальные основы педагогической аксиологии / Н.А. Асташова // Педагогика. – 2002. – № 8. – С. 8-13.
2. Баришева О.І. Ціннісні орієнтації старшокласників / О.І. Баришева // Проблеми загальної та педагогічної психології, 2004. – Т.5. – Ч. 1. – С. 16-23.
3. Боришевський М.Й. Духовні цінності як детермінанта громадянського виховання особистості / М.Й. Боришевський // Цінності освіти і виховання: наук.-метод. зб.; за заг. ред. О. Сухомлинської; АПН України; Центр інформації та документації Ради Європи в Україні. – К.: [б.в.], 1997. – С. 21-25.
4. Выготский Л.С. Педагогика подростка / Л.С. Выготский. – М.: Наука, 1998. – 134 с.
5. Закаблукковский Б.Г. Ценности – основа воспитания в детском движении / Б.Г. Закаблукковский // Адукация і выхаванне. – 2006. – № 6. – С. 61-64.
6. Кабуш В.Т. Моральные ценности детского объединения / В.Т. Кабуш // Проблемы выхавання. – 2003. – № 6. – С. 73-83.
7. Казакина М.Г. Формирование ценностных ориентаций старшеклассников / М.Г. Казакина // Психология. – 2009. – 216 с.
8. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. – К. 2011. – 86 с.
9. Тараненко І. Демократичні цінності у процесі становлення громадянина / І. Тараненко // Педагогіка і психологія. – 2007. – № 1. – С. 150-155.
10. Фабрикантова О.В. Сюжетно-ролевая игра как средство воспитания. – Оренбург, 2002. – 227 с.

Т.С.ЦИПАН. ФОРМИРОВАНИЕ ЦЕННОСТНОГО ОТНОШЕНИЯ ПОДРОСТКОВ К ГОСУДАРСТВУ В УСЛОВИЯХ ДЕТСКО-ЮНОШЕСКИХ ОБЪЕДИНЕНИЙ

Резюме. В статье раскрываются пути формирования ценностных отношений подростков – членов детско-юношеских объединений к государству в контексте их гражданского воспитания. Раскрыт смысл разработанной программы “Вырастаем гражданами”, смысл которой направлен на: углубление знаний подростков о государстве и обществе, украинский народ, права и обязанности граждан в обществе; способы жизнедеятельности подростков в обществе, формирование у них общечеловеческих качеств и чувств, гражданских отношений; овладение практическими навыками гражданского поведения в обществе посредством вовлечения подростков к общественно полезному труду, направленного на улучшение условий их воспитания как граждан государства.

Ключевые слова: ценность, ценностное отношение к государству, гражданское воспитание, детско-юношеское объединение, подростки – члены детско-юношеских объединений, направления воспитания, сюжетно-ролевая игра.

T.S. TSIPAN. FORMING VALUABLE ATTITUDE OF TEENAGERS TO THE STATE IN THE CONDITIONS OF CHILDREN-YOUTH ASSOCIATIONS

The summary. The article deals with the ways of forming valuable attitude teenagers – members of children-youth associations to the state in the context of their civic education. The main attention is paid to the author's program “We are grown as citizens” the sense of which is directed to deep teenagers' knowledge about our state, society, Ukrainian people, the rights and the duties of the citizens in the society; the ways of teenagers living and co-operation in the society; forming human qualities and feelings, civic attitude; forming practical skills of civic behavior in the society using labour as a condition of forming teenagers as active citizens of Ukraine. Such interactive form of civic upbringing as role-games is used.

Key words: value, valuable attitude to the state, civic education, children-youth associations, teenager-members of the children-youth associations, directions of education, role-game.

Одержано редакцією 26.12.2013 р.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
<i>Васьківська Г.О.</i> Людиноцентризм як домінанта формування у старшокласників системи знань про людину.	4
<i>Кондрашова Л.В.</i> Здоров'язберігаючий аспект навчання як актуальна проблема сучасної дидактики.	8
<i>Тадеев П.О., Борисюк Л.Р.</i> Вітчизняні та зарубіжні концепції обдарованості: порівняльний аналіз.	12
<i>Петрук Л.П.</i> Становлення і розвиток проблемного навчання у педагогіці.	15
<i>Галатюк Ю.М.</i> Творча та інформаційна функції навчання у контексті сучасної освітньої парадигми.	18
<i>Байкачова К.В.</i> Моральне виховання як психолого-педагогічна проблема: історичний аспект.	21
<i>Ваколюк А.М.</i> Теоретико-прикладні засади розвитку фізичної культури.	24
<i>Васьківський М.В.</i> Професійне самовизначення старшокласників: ціннісно-орієнтований підхід.	27
<i>Вербець ВВ.</i> Ризики ескалації соціально-психологічного дискомфорту особистості.	30
<i>Глінчук Ю.О.</i> Аспекти охорони праці при використанні інформаційних технологій у освітньому середовищі.	34
<i>Грицюта О.Ф.</i> Важливість закладів відпочинку християнської орієнтації для розвитку особистості підлітка.	38
<i>Дем'янчук В.А., Риженко І.М., Чабан В.Й.</i> Культура безпеки людини – безпека суспільства в ХХІ столітті.	42
<i>Коваль В.В.</i> Вікові особливості фізичного виховання учнів у закладах професійно-технічної освіти України.	46
<i>Косарева О.І.</i> Синдром дефіциту уваги з гіперактивністю: причини виникнення та шляхи корекції.	51
<i>Левчук (Тимочко) І.Б.</i> Теоретичний аналіз проблеми просвітницько-громадської діяльності православних братств Волині (2 пол. ХІХ – початку ХХ ст.).	54
<i>Листопад О.А.</i> Проблема діагностування творчого потенціалу у дітей у Західній Європі і США.	58
<i>Мишкарьова С.В.</i> Організаційні засади діяльності Братства православних богословів у Польщі (1934-1938 рр.).	62
<i>Нечипорук Л.І.</i> Випереджуюча освіта як основа гармонійного соціоприродного розвитку суспільства ХХІ століття.	65
<i>Оксенюк О.В.</i> Особливості формування громадянської компетентності в учнів (досвід Рівненської української гімназії).	68
<i>Павлюк Г.С., Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні форми та методи виховання гуманності в дітей молодшого шкільного віку у контексті розвитку культури спілкування.	71
<i>Пелех Л.Р.</i> Особливості взаємовідносин суб'єктів ціннісно-зорієнтованого підходу в навчально-виховному процесі (Україно-Польський досвід).	74
<i>Світельська-Дірко С.В.</i> Виховання відповідальності учнів молодших класів засобами казки в творчості В.О. Сухомлинського.	78
<i>Стельмашук Ж.Г.</i> Дисциплінованість особистості школяра: до проблеми термінології.	81
<i>Стихун Л.П., Стихун Н.В.</i> Використання елементів театрального мистецтва у сучасній педагогічній практиці загальноосвітніх шкіл.	84
<i>Суботюк В.І.</i> Науково-методичні засади екологічного виховання молодших школярів у світлі вимог інформаційного суспільства.	88
<i>Трохимчук І.М.</i> Система екологічного виховання учнів основної школи в сучасних умовах.	91
<i>Ціпан Т.С.</i> Формування ціннісного ставлення підлітків до держави в умовах дитячо-юнацьких об'єднань.	95
<i>Чорноус В.П.</i> Творчість особистості у дискурсі практичної психології.	99
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна компетентність учнів основної школи, яка формується в процесі трудового навчання.	101
<i>Біляковська О.О.</i> Модифікація оцінювання у новітньому форматі уроку.	106
<i>Волкова В.В.</i> Компетентнісний підхід у навчанні міжкультурної комунікації іноземною мовою.	108
<i>Галатюк М.Ю.</i> Навчально-пізнавальна компетентність старшокласників крізь призму системного і діяльнісного підходів до процесу едукції.	112
<i>Гнедко Н.М.</i> Дидактичні основи використання засобів віртуальної наочності на уроках української мови та літератури.	115
<i>Гринькова Н.М.</i> Дидактичний аспект організаційних форм і методів театральної педагогіки.	120
<i>Дереза І.С.</i> Взаємозв'язок навчання і самоосвітньої діяльності в професійному саморозвитку студентів.	124
<i>Дмитришина Н.М.</i> Генетична площина актуальних проблем дидактики у світлі чернечого виховання на теренах Західної України (30-ті рр. ХХ ст.).	127
<i>Жулаєва В.О.</i> Забезпечення валідності й надійності тестів протягом життєвого циклу.	129
<i>Косянчук С.В.</i> Формування ціннісно-сміслових орієнтацій старшокласників в умовах особистісно-орієнтованого навчання.	132
<i>Лопатинська І.С.</i> Емоційно сприятливе середовище як умова результативності вивчення іноземної мови учнями.	136
<i>Мандрик Н.В.</i> До проблеми сучасного уроку української мови.	139
<i>Просенюк А.І.</i> Взаємодія дошкільних навчальних закладів та сім'ї в процесі впровадження особистісно розвивального вектору навчання.	142
<i>Рябовол Л.Т.</i> Правові предметні компетенції як показники профільної правової предметної компетентності (критерії визначення рівнів сформованості).	145
<i>Шутяк В.Г.</i> Про політехнічну освіту молодших школярів.	150

<i>Рибачук І.Г.</i> Дидактичні ідеї в педагогічній спадщині А.С. Макаренка.	153
<i>Тимощук О.С.</i> Зміст підготовки майбутніх вчителів технологій у галузі охорони праці.	156
<i>Войтович О.П., Сергієнко В.П., Войтович І.С.</i> Створення та використання навчальних ВІКІ-ресурсів з природничих дисциплін.	159
<i>Совгар О.М.</i> Постать Ю. Романчука в історико-педагогічних працях.	165
<i>Приймак О.П.</i> Формування загальнонавчальних умінь та навичок у першокласників на уроках математики ..	168
<i>Маланюк М.М.</i> Модель розвитку творчих математичних здібностей учнів ліцею засобами інформаційних технологій.	171
<i>Шевчук О.А.</i> Мотивація ведення безпечного, тверезого, здорового способів життя в процесі вивчення дисципліни «БЖД».	175
<i>Відомості про авторів.</i>	178